

Simon Elo
Juha-Pekka Tikka

Simon Elo

POLIITTISET MUSTELMANI

MINERVA

Simon Elo
Poliittiset mustelmani

**Simon Elo
Juha-Pekka Tikka**

Simon Elo

POLIITTISET MUSTELMANI

minerva
MINERVA KUSTANNUS OY
HELSINKI

© Simon Elo, Juha-Pekka Tikka ja Minerva Kustannus Oy, 2021.

www.minervakustannus.fi

Ulkoasu: Taittopalvelu Yliveto Oy

Kannen kuva: Mikko Mäntyniemi/ Ateljee Mäntyniemi

ISBN 978-952-375-224-5

Painettu EU:ssa, Hansaprint 2021

Mialle, Aslanille ja Melvinille

*”Ainoa kirjoittamisen arvoinen asia
on ihmissydän ristiriidassa itsensä kanssa.”*

– William Faulkner

Sisällys

PRELOGI 1: Toukokuussa 2007	11
PRELOGI 2: Kesäkuussa 2017	13
LUKIJALLE	19
ENSIMMÄINEN NÄYTÖS: Papin poika	23
Suuriruhtinaskunnasta EU-Suomeen	25
Pidin oman pääni	28
Elämän käännekohta	35
Tuli iso jytky 2011	40
Muuan liikemies Donald Trump	45
Valtataistelu perussuomalaisten nuorten linjasta	48
Pimeys valtasi puolueen nuoret	51
Etnonationalismi paljastuu – sisulainen perussuomalaisuus	56
Zorbas vie Timo Soinin tanssiin	64
Keskustaoikeisto valtaan 2015	70
Eurokriisi lyö näpeille	80
Ensi merkit hajaannuksesta	84
Älypuhelimet kotiin	90
”Hiirestä tullut viemärin rotta”	94
Saunavaliokunta	98
Herra Hakkarainen	101

Marraskuun 2015 hallituskriisi	106
Ville Niinistön vedätys	110
Tapaus Sebastian Tynkkynen	113
TOINEN NÄYTÖS: Uskon hyppy	119
Erillissuomalaisten nousu	121
Kun liikuttuu omista sanoistaan	129
Mika Niikko esittää itseään	133
Israelin kautta	136
Musta kynnys	142
Hakaniemen Rottweiler	150
Surraan sitten kun on pakko	152
Sadepäivä Kesärannassa – kaikki uusiksi	157
Maksupäivä – näin puolue hajosi	162
Ole kuin John McCain	170
<i>Petteri Orpo:</i> Jos olisi vaihtunut vain Jussi Halla-aho	176
Setelit jäi, selkäranka pysyy	179
Kolmiloikkaa ja juoruja	184
Miksi liekaa latvakakkosille?	190
Kovaa kannatusta ja kevyttä verotusta	194
Vetoaako putinismi suomalaisiin?	196
<i>Jussi Niinistö:</i> Kaikilla eivät hermot kestäneet	201
<i>MV-lehti</i> onnitteli Jussi Halla-ahoa	204
Lahkolaisuuden jäljet	213
Imperiumin vastaisku	216
Opettavaisen mankelin läpi	222
<i>Kalle Jokinen:</i> Kokoomukseen tuloa harkitsi useampikin	225
Puhemieskin kaatuu	228
<i>Antti Kaiikkonen:</i> Kuin ministeri, mutta koko kirjo	234
Kynäkö miekkaa mahtavampi?	237

Tampereen henki 2018	242
Ei-, ei- ja ei-Sdp	244
KOLMAS NÄYTÖS: Uuden alku	249
Laatikon sisältä	251
Vihreä Aalto	259
Soten hautajaistanssit	264
Juha Sipilä päättää erota	271
Mielipideilmastonmuutos	278
GCM – näin valeuutisilla vaikutetaan	284
Kun kelkka ei luista, niin ei luista	289
”Tämä oli tässä”	292
Lenin Puolassa	298
Kansi kiinni ja pakettiin	305
Kansanvallan soturi	310
Kiinalaista vaikuttamistyötä	313
Keskustan harharetki	315
Pölkkypäiden politiikka	321
Uskallan olla oikeistolainen	324
Usko kantaa	329
ELOGI	333
Maahanmuuttokysymys	335
Tupla vai kuitti Euroopalle?	341
Demokratia vaakalaudalla	347
Henkilöhakemisto	352

PRELOGI 1:

Toukokuussa 2007

Avaan silmäni. Makaan epämukavalla keltaisella ohuella muovipattijalla ja tuijotan valkoista rapattua kattoa. Käänän päätäni. Päänsäryn iskiessä tajuntaani ymmärrän olevani putkassa.

Jano on kova, kuten 21-vuotiaan nuoremiehen krapulaan kuuluu. Siristelen silmiäni ja kauhistuttava ajatus hiipii mieleeni: olenko tehnyt jotain pahaa? Olenko vahingoittanut toista ihmistä? Ajatus häipyy mielestäni yhtä vauhdikkaasti kuin sinne tulikin. En ole väkivaltainen ihminen.

Putkani harmaa raskas metalliovi avautuu hitaasti. Sinitakkinen poliisimies katsoo minua tuimasti.

– No niin, eiköhän sinun ole aika lähteä kotiin, hän sanoo hie-man huvittuneisuutta äänessään.

Nousen hoiperrellen ylös ja kävelen poliisiaseman tiskille, jonka takana istuva poliisi ojentaa minulle pienen korin.

– Ota tästä tavarasi mukaan, hän sanoo rauhallisesti.

Kiitän posket punaisena ja astun ulos ovesta ulkoilmaan. On lämmin kevätpäivä. Käänyn ja vilkaisen tarkemmin taloa, josta astuin ulos. Sehän on Helsingin Kisahallin putka.

Vuosi 2007 oli Suomelle jääkiekon miesten maajoukkueessa yksi tappion vuosista. Olin kymmenien tuhansien muiden kanssa katsomassa jääkiekon maailmanmestaruuskisojen loppuottelun suurelta ruudulta Senaatintorilla. Ottelun alun vapautunut ilo vaihtui lopun suruun, kun Suomi hävisi Kanadalle maalein 4–2. Laitahyökkääjä

Rick Nash kaatoi Leijonien voittohaaveet maalivahti Kari Lehtosen taakse tekemällään maalilla vain minuutti ennen ottelun loppusummaa.

Olen nyt oman elämäni Kari Lehtonen, mutta minua ei päihittänyt kanadalainen vaan amerikkalainen. Putkasta raitiovaunulle kävellessäni muistan, mitä ottelun jälkeen oli tapahtunut. Tosin en olisi tuolloin puhunut raitiovaunusta, vaan ratikasta tai sporasta. Vietin loppuillan amerikkalaisen Codyn seurueen kanssa Kalliiossa lähikuppilassa. Vaihto-oppilas Cody oli äänekkäs ja seurallinen Coloradon lahja suomalaisille. Valkoinen Pepsodent-hymy, näyttävät elkeet ja suuret puheet. Ja yllytyshullu. Päätimme Codyn kanssa ottaa juomakilpailun tequilashoteilla. Kaikesta päätellen se ei päättynyt kannaltani onnellisesti.

Ihmiset raitiovaunupysäkillä tuskin huomaavat synkkää mielialaani, mutta pohdin, että railakas opiskelijaelämä ei olekaan minua varten. Tämäkö on todella parasta mahdollista elämää, johon 21-vuotias nuorimies pystyy?

Siinä hetkessä päätän ryhdistäytyä ja elää sellaista elämää, jollaista itse haluan elää. Sen sijaan, että eläisin elämää, jollaista ajattelen muiden ihmisten haluavan minun elävän. Hyppään kolmosen raitikkaan ja kohti uutta elämänvaihetta.

PRELOGI 2:

Kesäkuussa 2017

Eduskunnan kirjastossa tiistaina 13. kesäkuuta 2017 astumme yhdessä median eteen, me 20 kansanedustajaa.

Olemme tehneet ratkaisun, joka on yksi Suomen poliittisen historian suurimmista uutispommeista.

– Jos lähdetään, niin lähdetään tyylillä. Tehdään yhdessä historiaa, sanon Vesa-Matti Saarakkalalle kävellessämme perussuomalaisten eduskuntaryhmän kokoukseen.

Perussuomalaisten puoluekokous viikonvaihteessa Jyväskylässä vaihtoi koko puolueen johdon. Nyt eduskuntaryhmän kokouksen ulkopuolella odottaneet toimittajat katsovat ja kuuntelevat meitä puolueen 20 kansanedustajaa huuli pyöreänä. Edes kokeneet eduskuntatoimittajat eivät ole saaneet vihiä muutamana edellisenä päivänä tekemästämme ratkaisusta. Sovitulla tavalla etummaisina seisomme minä, Jari Lindström ja Tiina Elovaara. Tiedän, että annan kasvot ratkaisullemme. Minä, ujo ja hintelä 31-vuotias papin poika, olen tullut tähän pisteeseen. Saan puhua median edessä seuraavat painavat sanat:

Hyvät median edustajat, suomalaiset. Me 20 perussuomalaisista kansanedustajaa olemme päättäneet erota perussuomalaisesta eduskuntaryhmästä ja perustaa oman eduskuntaryhmän. Ainaakin toistaiseksi ryhmän nimi on Uusi vaihtoehto. Ryhmä on myös valmis jatkamaan Sipilän hallituksen hallitusryhmänä,

samalla ohjelmalla ja kokoonpanolla. Tämä päätös todennäköisesti tuhoaa poliittisen uramme. Päätös, jonka seurauksena meidät tuomitaan peppureiksi ja henkeämme uhataan.

Teemme sen silti niin kuin hyvin näette, arvoisat median edustajat, selkein mielin ja oikeista syistä. Tänään emme ole poliitikkoja, vaan isänmaan asialla. Omatuntomme on puhdas. Tämä on äärettömän kova mutta loppujen lopuksi hyvin helpo päätös. Sillä tänään päätimme yhdessä, keitä me olemme.

Hyvät median edustajat, minulla on kaksivuotias poika. Minä haluan katsoa häntä silmiin myös jatkossa. En voi tehdä jotain sellaista, jonka kanssa en voi elää. Kysymys ei ole vain siitä, että Jussi Halla-aho valittiin puolueen puheenjohtajaksi, vaan niistä taboista, jotka yhdessä puolueemme kaappasivat.

Minun tehtäväni on taistella niiden asioiden puolesta, joita minut tänne eduskuntaan – ja meidät 20 edustajaa – valittiin ajamaan, eikä murehtia omasta, meidän poliittisesta urastamme. Sitä, jonka puoli miljoonaa on vaaleissa antanut, sitä ei alle tuhat voi ottaa pois. Halla-ahokin on sanonut, että hallitusohjelmaa noudatetaan. Kun hänen ryhmänsä ei siihen kyennyt, niin vastuamme isänmaalle on, että se toteutetaan. Toivon aika alkaa. (Simon Elon puhe 13.6.2017)

Tiesin etukäteen viittaavani poikaani, sillä ajattelen yhä tänäkin päivänä, että kansanedustajan työtä tehdään ennen kaikkea tulevia sukupolvia varten. Olen yllättynyt, kuinka poikani mainitseminen nostaa tunteet pintaan. Joudun muutaman kerran nielemään kyyneleitäni ja tunnen Jari Lindströmin kannustavan käden olkapäälläni. Jälkikäteen katsoen olisi ollut parempi olla viittaamatta puheessa lapseen, sillä erilaiset uhkailijat saivat siitä vettä myllyynsä.

Yhdysvaltain presidenttinä vuosina 1989–1993 toiminut George H. W. Bush nosti veroja, vaikka oli vaalikampanjassaan luvannut olla nostamatta. Bush tiesi, että päätös pelastaa liittovaltion talous voi maksaa hänelle toisen presidenttikauden. Oma etu oli kuitenkin uhrattava isänmaan edun puolesta. Siinä on minun esikuvani.

George H. W. Bush oli esimerkillinen johtaja ja vankkumaton länsimaisen vapauden puolustaja. Bushin ajatus ”julkisessa tehtävässä palveleminen on jalo kutsumus” on minulle korkein ihanne. Tiedän, että Bushin suvulla on Suomessa huono maine, mutta uskaltaa sanoa tämän!

Toimittaja Timo Haapala huomauttaa puheeni jälkeen, että puoluetuki jää entiselle puolueelle perussuomalaisille, ja kysyy, miten koemme tämän tilanteen.

– Sanotaan näin, että setelit jäävät, mutta selkäranka pysyy, kuitaan kysymyksen.

Minulta kysytään myös, tietääkö pääministeri Juha Sipilä perussuomalaisten eduskuntaryhmän hajoamisesta.

– Pääministeri kuulee tästä vähintäänkin nyt, vastaan.

Ilmoitamme kirjeellä eduskunnan puhemiehelle, että olemme perustaneet uuden eduskuntaryhmän nimeltään Uusi vaihtoehto. Eduskunnassa kello 14 pidetyssä täysistunnossa luetaan ryhmään liittyneet edustajat: Simon Elo, Sampo Terho, Vesa-Matti Saarakkala, Kimmo Kivelä, Timo Soini, Jari Lindström, Martti Mölsä, Ari Jalonen, Anne Louhelainen, Kari Kulmala, Pirkko Mattila, Jussi Niinistö, Ritva Elomaa, Kaj Turunen, Tiina Elovaara, Lea Mäkipää, Hanna Mäntylä, Maria Lohela, Reijo Hongisto ja Pentti Oinonen. Joukossa ovat kaikki perussuomalaisina ministereinä Juha Sipilän hallituksessa toimineet ja eduskunnan puhemies.

Samuli, soitellaan kun ollaan Naantalissa. Pmi haluaisi kuulla vielä, onko uusi ryhmä sitoutunut hallitusohjelmaan. Sitä ei ole paperissa [Uuden vaihtoehdon perustamiskokouksen pöytäkirjassa]. Voiko Simon Elo soittaa Juballe klo 14.30? (Pääministerin erityisavustaja Riina Nevamäen tekstiviesti perussuomalaisten ministeriryhmän Samuli Virtaselle 13.6.2017)

Samuli Virtanen vastasi Riina Nevamäelle välittömästi, kun täysistunnon puhemiehenä toimineen Mauri Pekkarisen nuija oli kopautanut:

Riina. Nyt on ilmoitus annettu. Mauri luki sen juuri. Ja kaituvat asiakirjat ovat PMI [pääministerin] postissa. (Samuli Virtasen tekstiviesti Riina Nevamäelle 13.6.2017)

Toimittaja Pekka Pohjola kirjoittaa samana päivänä *Suomenmaassa*, että ei muista dramaattisempaa hetkeä omalta 17 vuoden uraltaan politiikan toimittajana.

”Perussuomalaisten terävin kärki ministeriryhmä etunenässään teki huippuluokan poliittisen manööverin ja salausten piti loppuun asti”, kommentoi kirjoituksessaan silloinen MTV:n päätoimittaja ja nykyinen Ylen toimitusjohtaja Merja Ylä-Anttila. ”Arvojen osoittaminen ja rajan luominen siihen mikä on ja mikä ei ole mahdollista nostaa toivottavasti politiikan arvostusta kansalaisten silmissä”, Ylä-Anttila toivoo kirjoituksessaan.

Ilmassa on erilaista mielenkiintoista historian havinaa. Ritva ”Kike” Elomaan isä Arvo Sainio kuului Smp:stä vuonna 1972 eronneeseen 12 kansanedustajan ryhmään.

– Isän kohdalla ymmärrän ihan täysin, minä olin 17-vuotias, kun Smp meni kahtia. Syyt olivat sellaiset, että varmaan tämän päivän eduskuntaryhmistä ne olisivat hajottaneet jokaisen. Siinä oli todella hyvä syy, ja meillä on nyt myös hyvä syy. Silloin pitää lähteä, jos tuntee, että asiat eivät mene oikeaan suuntaan, Kike Elomaa pohitti Pekka Pohjolan haastattelussa.

Entinen eduskunnan varapuhemies ja pitkäaikainen Smp:n ja perussuomalaisten kansanedustaja Anssi Joutsenlahti ilmoittaa tiistai-iltapäivänä Yle Porille kannattavansa Uusi vaihtoehto -eduskuntaryhmää.

– Eduskuntaryhmän enemmistö on sitä mieltä, että haluamme jatkaa hallituksessa. Sain tietää jo eilisiltana, että pyrimme jatamaan hallituksessa ja muodostetaan uusi ryhmä, Joutsenlahti kertoo haastattelussa.

Torstaina Anssi Joutsenlahti kuitenkin antaa jo tukensa Jussi Halla-aholle ja syyttää mediaa sanojensa vääristelystä. Joutsenlahti

on sen jälkeen jatkanut tukevasti perussuomalaisten riveissä. Hänen ratkaisunsa on ollut minulle pettymys.

Olen Vesa-Matti Saarakkalan kanssa käymässä puhemies Maria Lohelan luona hänen työhuoneessaan eduskunnassa tiistaina ilta-päivällä, kun pääministeri Juha Sipilä soittaa kello 14.20. Olen saanut hänen puhelinnumeronsa valtiosihteeri Samuli Virtaselta, joten osaan odottaa puhelua.

Pääministeri Sipilä kertoo kuulleensa ratkaisustamme ja saaneensa eduskuntaryhmämme pääsihteeriltä Jouni Westlingiltä todisteet siitä, että olemme perustaneet uuden 20 kansanedustajan eduskuntaryhmän. Sipilä kiittää meitä kovasta ratkaisustamme ja kertoo ymmärtäneensä, että usean kansanedustajamme mielestä puoluekokousviikonloppuna poliittinen koti on palanut, joten täytyy etsiä uusi koti.

Kiitän pääministeriä hänen sanoistaan ja totean, että eduskuntaryhmämme on valmis hallitustyöhön kahdella ehdolla: sama hallitusohjelma ja sama kokoonpano. Sipilä toteaa, että keskustan ja kokoomuksen eduskuntaryhmät kokoontuvat illan aikana päättämään hallitusyhteistyön jatkosta. Sipilä kertoo, että hän oli matkalla presidentin luo ilmoittamaan hallituksen erosta, mutta kääntyi nyt tietoni saatuaan takaisin.

– En halua mennä vain kahvittelemaan, helpottunut Sipilä sanoo minulle naurahtuen.

Myöhemmin saan kuulla, että Sipilä oli vain kymmenen kilometrin päässä Kultarannasta soittaessaan minulle. Auto oli ehtinyt ”Naantali-kyltille” asti. Tasavallan presidentti Sauli Niinistö taas olisi katsonut, että hallituksen olisi ollut parempi ensin erota.

Tiistai-iltana pääministerin on aika kertoa eduskuntaryhmille ratkaisustaan. Minä, ministeritrioon edustajaksemme valittu Sampo Terho ja pääsihteeri Jouni Westling saavumme pääministerin virkasunnolle Kesärantaan kuudelta illalla.

Suomen valoisa kesä siivittää mustia audeja ja bemareita pääoven eteen. Paikalla ovat kaikkien eduskuntapuolueiden puheenjohtajat

ja pääsihteerit. Rkp:n puheenjohtaja Anna-Maja Henriksson on ilmoittanut puolueensa olevan valmis neuvotteluihin hallitukseen menosta. Kristillisdemokraattien puheenjohtaja Sari Essayah on sanonut, että ”kaikki vaihtoehdot ovat varmaan avoimena pöydällä”. Sdp:n puheenjohtaja Antti Rinne puolestaan ilmoittaa Facebookissa, että demarit lähtee hallitukseen vain uusien vaalien kautta.

Pääministeri Sipilä kertoo Kesärannan pitkän pöydän ääreen istuneille vakavaimisille puoluejohtajille, että uuden eduskuntaryhmän syntymisen myötä hänen esityksensä on, että hallitus jatkaa 106 edustajan muodostamalla enemmistöllä. Menettelytavan perustuslainmukaisuus on varmistettu eduskunnan entisellä pääsihteerillä Seppo Tiitiselä, Helsingin yliopiston valtiosääntöoikeuden ja kansainvälisen oikeuden emeritusprofessorilla Mikael Hidénillä ja Helsingin yliopiston yleisen oikeustieteen emeritusprofessorilla Kaarlo Tuorilla.

Keskustan ja kokoomuksen eduskuntaryhmät kokoontuvat ylimääräiseen ryhmäkokoukseen keskiviikkoiltana kello 19.30 ja hyväksyvät hallitusratkaisun.

Kommentoin vielä samana iltana ratkaisuumme toimittaja Marjo Reinin haastattelussa Ylen puoli yhdeksän uutisissa. Se on ensimmäinen ja toistaiseksi ainoa haastatteluni television suorassa uutislähetyksessä. Se on varsin kuumottava tilanne. Kerron, että uuden johdon luotsaamisessa perussuomalaisissa ongelmana ei ole maahanmuuttokriittisyys, vaan kyse on jostain synkemmästä.

– Ongelmana ovat ne tahot, jotka ovat ihmisyyden vastaisia, toteam uutislähetyksessä.

Olin kymmenessä vuodessa tullut pitkälle. Oliko jälleen aloitettava alusta?

LUKIJALLE

Noiden kahden esinäytöksen, ”prelogin”, välillä oli kymmenen vuotta. Niiden aikana vartuin 21-vuotiaasta 31-vuotiaaksi.

Tässä kirjassa kerron, millaista on tulla nuorena miehenä politiikkaan, päästä merkillisten käännteiden kautta huipulle kolmikymppisenä, tulla sieltä alas – ja aloittaa uudelleen.

Matkan varrella on annettu ja otettu vastaan iskuja. On syntynyt poliittisia mustelmia. Muistojakin. Johtoajatuksenani on kaikissa vaiheissa ollut Pyhän Benedictuksen yli 1 500 vuotta vanha latinankielinen kehotus *ora et labora*, rukoile ja tee työtä.

Aloitan kirjan elonkaarestani, sitten perussuomalaisten nuorista, pääsystä eduskuntaan, hallituspuolueen kansanedustajaksi ja hallituspuolueen ryhmäjohtajaksi. Putoan eduskunnasta ja havaitsen olevani nuori konkari.

Tässä kirjassa pitäisi olla paljon tunnetta ja ainakin... eloa. Niinpä esipuheista eli prologeista tehtiin prelogeja. Lopussa on vielä pieni suurten tulevien kysymysten jälkinäytös, epilogi eli *elogi*.

Kirjan kolmessa näytöksessä toivon pystyväni esittämään näkemykseni 2010-luvun suomalaisen politiikan keskeisistä käännteistä ja jonkin verran ennenkuulumatonta, ehkäpä uutisarvoistakin tietoa eduskuntatalon neljäntoista pystypilarin takaa. Toivon myös voivani tuoda vähän lisäymmärrystä siihen, miksi perussuomalaiset hajosi ja minkälaisia persoonia tapahtumissa on ollut mukana. Samalla yritän kertoa oman tarinani, sillä eihän minua kovin moni hyvin

tunne. Taustoja on tärkeää tietää ja ymmärtää, kun 2010-luvun suomalaisen politiikan vaiheita puntaroidaan.

Entinen ministeri Jari Lindström luonnehti kirjassaan *Syvään päähän* (2020) olevansa esimerkki teollisuuden rakennemuutoksen kokeneesta paperimiehestä, joka kääntyi populismin puoleen.

Minä olen esimerkki World Trade Centerin 2001 terrori-iskun luoman pelokkuuden ja 2008 finanssikriisin tuoman näköalattomuuden kokeneesta vihaisesta nuoresta miehestä, joka antautui populismin syleilyyn.

Olin ehdolla perussuomalaisten jyttyvaaleissa, johdin puolueen nuorisojärjestöä, tulin valituksi ensimmäisellä yrittämällä kaupunginvaltuustoon, otin osaa eurovaaleihin, nousin toisella yrittämällä eduskuntaan, hyväksyin hallitusvastuun, päätin lopulta lähteä perussuomalaisista kesällä 2017 ja nyt katson tulevaisuuteen. Kerron, kuinka asiat minun näkökulmastani katsoen tapahtuivat ja miltä se kaikki tuntui.

Toivon pystyväni kuvailemaan, kuinka monipuolisia politiikka ja kansanedustajan tehtävät ovat. Kirja on syntynyt lukuisten eri yhteyksissä jututettujen ja politiikan tapahtumissa mukana olleiden antamien tietojen pohjalta. Päiväkirjaanikin voisin kiittää. Eduskuntaryhmän pöytäkirjoista ja vastaavista asiakirjoista on ollut merkittävä hyöty. Eräitä avainhenkilöitä on haastateltu erikseen, ja heidän lukunsa näkyvät ***-merkittyinä muusta tekstistä poikkeavina.

Lähteinä ovat toimineet myös toimittajien ja entisten kansanedustajakollegoideni kirjoittamat kirjat, joita tekstissä on mainittu. On syytä mainita toimittaja Lauri Nurmen *Perussuomalaisten hajoamisen historia* -teos (2017) ja toisaalta sen eräät näkemykset silpunnut toimittaja Timo Haapalan laaja juttu Sinisen tulevaisuuden synnystä *Ilta-Sanomissa* 18. marraskuuta 2017.

Poliittisellakin taipaleellani olen saanut korvaamatonta tukea vaimoltani Mialta ja koko perheeltäni. Kiitän koko sydämeistäni.

Olen kiitollinen Minerva Kustannukselle ja kustannuspäällikkö Pekka Saaraiselle mahdollisuudesta kirjoittaa tämä teos ja kaikesta saamastani kannustuksesta. Toimittaja Juha-Pekka Tikkaa kiitän